

Brüsszel, 2014.12.2.
COM(2014) 717 final

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

2013. évi jelentés a Stabilitási Eszközzel

{SWD(2014) 344 final}

TARTALOMJEGYZÉK

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

2013. évi jelentés a Stabilitási Eszközzel

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés.....	3
2.	A Stabilitási Eszköz felépítése	3
3.	A Stabilitási Eszköz alkalmazása.....	4
4.	A Stabilitási Eszköz áttekintése a 2007–2013 közötti időszak vonatkozásában.....	4
5.	A Stabilitási Eszköz helyzete 2013-ban.....	5
6.	Reagálás válsághelyzetre vagy kialakulóban lévő válsághelyzetre (a Stabilitási Eszközzel szóló rendelet 3. cikke)	6
6.1.	Hogyan reagált a Stabilitási Eszköz a válságokra 2013-ban?	6
6.2.	Kik vettek részt a Stabilitási Eszköz válságreakálási intézkedéseiben?	8
7.	Támogatás az együttműködés stabil feltételeinek keretein belül (a Stabilitási Eszközzel szóló rendelet 4. cikke)	9
7.1.	A biztonság és védelem elleni fenyegetések (a Stabilitási Eszközzel szóló rendelet 4. cikkének 1. pontja).....	9
7.2.	A vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris (CBRN) anyagokhoz kapcsolódó kockázatok enyhítése (a Stabilitási Eszközzel szóló rendelet 4. cikkének 2. pontja)	12
7.3.	Válságmegelőzési és válságkezelési kapacitások kiépítése (a Stabilitási Eszközzel szóló rendelet 4. cikkének 3. pontja).....	14
8.	Következtetés	18

1. BEVEZETÉS

A Stabilitási Eszközzel szülő hetedik – a hatályos jogalap szerinti utolsó¹ – éves jelentést a Stabilitási Eszköz létrehozásáról szülő rendelet² 23. cikkében előírt jelentéstételi kötelezettségnek megfelelően terjesztjük az Európai Parlament, a Tanács, a Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága elé.

A Stabilitási Eszköz a főképviselő/alelnök és a fejlesztési biztos felügyelete alá tartozó fontos eszköz, amely lehetővé teszi számukra, hogy erőforrásokkal támogassák azon átfogó uniós politikákat, amelyek célja a válságok következményeinek és a hosszabb távú biztonsági fenyegetéseknek a világszintű megelőzése, mérséklése és kezelése. A jelentés áttekintést nyújt arról, hogy 2013-ban hogyan vették igénybe ebből a célból a Stabilitási Eszközt.

A jelentést három bizottsági szolgálati munkadokumentum kíséri, amelyek átfogó és részletes aktualizált információkat tartalmaznak egyrészt a Stabilitási Eszköz keretében 2013-ban indított, illetve 2013-ban folyamatban lévő, a rendelet 3. cikke szerinti sürgős válságreakálási intézkedések (szolgálati munkadokumentum, 1. és 2. rész), másrészt a Stabilitási Eszköz keretében folytatott, a rendelet 4. cikkének 1., 2. és 3. pontja alá tartozó hosszabb távú programok átfogó végrehajtásáról.

2. A STABILITÁSI ESZKÖZ FELÉPÍTÉSE

A Stabilitási Eszközzel szülő rendelet 3. és 4. cikke meghatározza azokat az intézkedéseket, amelyek vonatkozásában a Stabilitási Eszköz igénybe vehető.

A **3. cikk** válsághelyzetben vagy kialakulóban lévő válsághelyzetben történő támogatást irányoz elő.

A Stabilitási Eszközzel szülő rendelet **4. cikke** az eszköz programozható komponensét határozza meg, vagyis a Stabilitási Eszköz hosszabb távú programjait foglalja magában a következő három központi terület kapcsán:

- régiókon átnyúló biztonsági és védelmi veszélyek (4. cikk, 1. pont),
- a vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris (CBRN) anyagokhoz kapcsolódó kockázatok enyhítése (4. cikk, 2. pont), valamint
- válságmegelőzési és válságkezelési kapacitások kiépítése (4. cikk, 3. pont)³.

---

¹ A Stabilitási Eszközt 2007. január 1-jétől 2013. december 31-ig alkalmazták. Az új, a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz (az Európai Parlament és a Tanács 2014. március 11-i 230/2014/EU rendelete a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz létrehozásáról), amelyről a külső tevékenységek finanszírozására vonatkozó uniós eszközök végrehajtására vonatkozó közös végrehajtási szabályok IV. címének 13. cikkében meghatározottak szerint a jövőben éves jelentéseket nyújtanak majd be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak, 2014. január 1-jétől 2020. december 31-ig alkalmazandó.

² Az Európai Parlament és a Tanács 2006. november 15-i 1717/2006/EK rendelete (HL L 327., 2006.11.24., 1. o.).

³ A Stabilitási Eszköz békeépítési partnerségeként is ismert.

3. A STABILITÁSI ESZKÖZ ALKALMAZÁSA

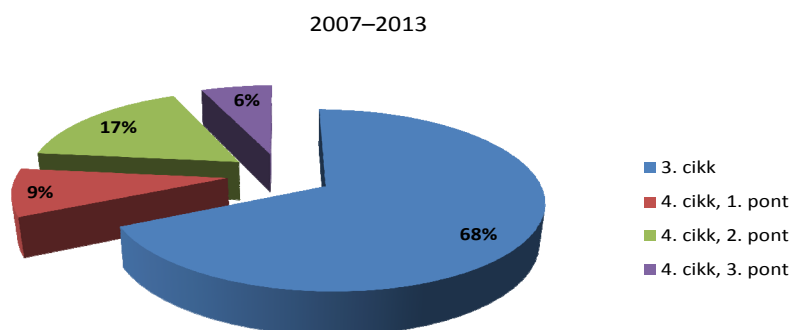
A Külpolitikai Eszközökért Felelős Szolgálat (FPI) szorosan együttműködik az Európai Külügyi Szolgálattal (EKSZ), amely az Európai Unió önállóan működő szerve⁴. Mindkét szolgálat Catherine Ashton főképviseelőnek/alelnöknek tartozik elszámolással, aki az FPI felügyeletét a Bizottság alelnökeként látja el. A 4. cikk 1. és 2. pontja alá tartozó munka a nemzetközi együttműködésért és a fejlesztésért felelős biztos felügyelete alatt zajlik.

A Stabilitási Eszközzel szemben a 3. cikk szerinti tevékenység politikai felügyeletét az EKSZ látta el, és az intézkedéseket az FPI-vel közösen dolgozta ki. Az elfogadott fellépések végrehajtásáért az FPI felelt. Az EKSZ továbbá a stratégiai dokumentumok és a többéves indikatív programok révén a 4. cikk szerinti támogatásnyújtás stratégiai programozását is biztosította. A vonatkozó éves cselekvési programokat a 4. cikk 1. és 2. pontjának vonatkozásában a DG DEVCO (Fejlesztési és Együttműködési Főigazgatóság), a 4. cikk 3. pontjának vonatkozásában pedig az FPI dolgozza ki és hajtja végre.

4. A STABILITÁSI ESZKÖZ ÁTTEKINTÉSE A 2007–2013 KÖZÖTTI IDŐSZAK VONATKOZÁSÁBAN

Hétéves működése alatt a Stabilitási Eszköz világszerte biztosított segítséget a konfliktus- és válságmegelőzés, -reagálás és helyreállítás teljes ciklusához, a nemzeti, regionális és régiókon átnyúló szinten jelentkező biztonsági fenyegetések kezeléséhez, valamint a válságreagálási és konfliktusmegelőzési kapacitások kiépítéséhez.

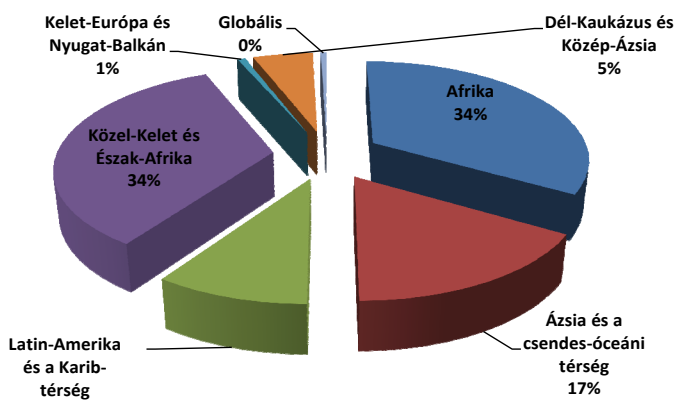
1. ábra: A Stabilitási Eszközzel szemben a 3. cikk, valamint 4. cikkének 1., 2. és 3. pontja szerinti tevékenységek finanszírozása, 2007–2013 között összesen 1,57 milliárd EUR (finanszírozási juttatás szerint)

A Stabilitási Eszköz rövidtávú válságreagálási komponense keretében (3. cikk) 2007 és 2013 között a **több mint 70 országra és régióra kiterjedő mintegy 288 fellépésre 1,08 milliárd EUR-t bocsátottak rendelkezésre világszerte**. A 2. ábra az erre az időszakra vonatkozó földrajzi lefedettséget mutatja.

⁴ Az Európai Külügyi Szolgálat szervezetének és működésének a megállapításáról szóló, 2010. július 26-i 2010/427/EU tanácsi határozat (HL L 201.) alapján.

2. ábra: A Stabilitási Eszköz válságreagálási komponensének földrajzi lefedettsége, 2007–2013 (finanszírozási juttatás szerint)

Ugyanezen időszak alatt hozzávetőleg **502,45 millió EUR-t bocsátottak a Stabilitási Eszköz hosszú távú, programozható elemének rendelkezésére**, amely a 4. cikk 1., 2. és 3. pontja alá tartozó fellépéseket fogja össze. Az 1. ábra szemlélteti, hogy ebben az időszakban miként oszlott meg a finanszírozás a válságreagálási intézkedések (3. cikk) és a hosszabb távú programok (4. cikk) között.

5. A STABILITÁSI ESZKÖZ HELYZETE 2013-BAN

A Stabilitási Eszköz keretében 2013-ban rendelkezésre álló és teljesen lekötött **309,3 millió EUR** összegű költségvetést⁵ az alábbiakra fordították:

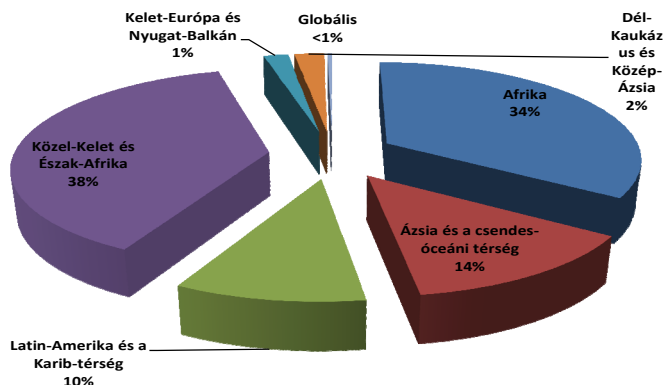
- 210,7 millió EUR-t válsághelyzetekre és kialakulóban lévő válsághelyzetekre (3. cikk),
- 30,3 millió EUR-t a régiókon átnyúló fenyegetésekre való reagálásra (4. cikk, 1. pont),
- 44,3 millió EUR-t a CBRN-nel kapcsolatos kockázatok mérséklésére (4. cikk, 2. pont), valamint
- 24 millió EUR-t válságmegelőzési és válságkezelési kapacitások kiépítésére (4. cikk, 3. pont).

A Tanács a Politikai és Biztonsági Bizottsághoz eljuttatott feljegyzések útján rendszeresen tájékoztatást kapott a 3. cikk szerinti új válságreagálási intézkedések tervezéséről és a folyamatban lévő intézkedések végrehajtására vonatkozó aktuális információkról. A Stabilitási Eszköz demokratikus ellenőrzésének keretében az Európai Parlament külügyi bizottságán belül létrejött, konfliktusokkal, valamint biztonsági és fejlesztési kérdésekkel foglalkozó munkacsoport az év folyamán 6 politikai szintű háromoldalú egyeztetést tartott a Bizottság és az EKSZ képviselőinek részvételével, továbbá 15 technikai jellegű ülésre is sor került.

⁵ Lásd az e jelentést kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentumot: „Stabilitási Eszköz: a 2013. évi kötelezettségvállalások és kifizetések áttekintése”.

A 3. ábra a földrajzi eloszlás kapcsán bemutatja a Közel-Keleten, valamint Észak-Afrikában és a Szubszaharai-Afrikában a Stabilitási Eszközből e régiók elhúzódó válságai miatt nyújtott, folyamatban lévő tekintélyes mértékű támogatást.

3. ábra: A Stabilitási Eszköz új válságreagálási fellépéseinek földrajzi lefedettsége, 2013 (finanszírozási juttatás szerint)

Az alábbi két szakasz konkrét példákat mutat be a Stabilitási Eszköz 2013. évi projektjei közül.

6. REAGÁLÁS VÁLSÁGHELYZETRE VAGY KIALAKULÓBAN LÉVŐ VÁLSÁGHELYZETRE (A STABILITÁSI ESZKÖZRŐL SZÓLÓ RENDELET 3. CIKKE)

6.1. Hogyan reagált a Stabilitási Eszköz a válságokra 2013-ban?

2013-ban a Stabilitási Eszköz keretében **216,6 millió EUR⁶**-t kötöttek le mintegy **45 rövid távú válságreagálási intézkedésre**. A közel-keleti és észak-afrikai régióban továbbra is támogatták az elhúzódó szíriai válságra és a szomszédos országokban érezhető átgyűrűző hatásokra adott választ. A Szubszaharai-Afrika egészében nyújtott támogatás is nyilvánvaló volt, tükrözve a régiószerte tapasztalható bizonytalan politikai helyzetre és biztonsági veszélyekre való uniós reagálást. Délkelet-Ázsiában pedig folytatódott a békefolyamatok és a jogállamiság kialakítása terén nyújtott támogatás.

A Stabilitási Eszköz 2013-ban végrehajtás alatt álló összes intézkedésének részletes ismertetését az éves jelentést kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum tartalmazza. A 2013-ban végzett tevékenységek szemléltetéseként néhány fellépésen keresztül bemutatjuk, hogy milyen széles körű és különféle típusú válságok kapcsán vették igénybe a Stabilitási Eszközt a világ számos pontján:

Szíria: A szíriai elhúzódó válság kapcsán Szírián belül és a szomszédos országokban egyaránt folytatódott a Stabilitási Eszköz keretében nyújtott támogatás. Törökországban, Irakban, de legfőképpen Jordániában és Libanonban a Stabilitási Eszköz fontos szerepet játszott a hatóságok támogatásában, hogy azok fogadni tudják és el tudják helyezni az egyre nagyobb számban érkező szíriai menekülteket. A menekültek is közvetlen segítséget kaptak, például a készpénzben nyújtott lakbértámogatás és az életkörülmények – többek között a táborok irányítási struktúrájának – javítása révén, továbbá alternatív oktatásban és pszichoszociális támogatásban részesültek. Libanonban a Stabilitási Eszköz keretében jelentős támogatást

⁶ Ez az összeg tartalmaz 6 millió EUR összegű 2012-ről áthozott, illetve 2013-ból visszatérített pénzeszközt.

nyújtanak a helyi egészségügyi ágazatnak, amelyre a menekültek nagy számából adódó további igények miatt nagy nyomás nehezedik.

Szírián belül egyértelműen nagyobb kihívást jelent a nem humanitárius támogatáshoz való hozzájárulás és az azzal kapcsolatos egyéb feltételek biztosítása. Mindemellett a Stabilitási Eszköz keretében az elsődleges egészségügyi ellátás nyújtása, az étel-miszer-biztonság javítása és az alapfokú oktatás biztosítása révén sikerült némi közvetlen támogatást is megvalósítani.

Mali: A Stabilitási Eszköz az első olyan eszközök egyike volt, amelyeket az Unió 2013 elején a mali válságra adandó szélesebb körű uniós válasz részeként alkalmazni tudott. A Stabilitási Eszköz keretében egy 20 millió EUR összegű támogatási csomag révén nyújtottak segítséget elsősorban a biztonság és jogérvényesülés megerősítéséhez, az ország északi részében a mali állam jelenlétének visszaállításához és a választási folyamat első szakaszaihoz. Ez a csomag kiegészítette a többi uniós eszköz által nyújtott támogatást, különösen a Stabilitási Eszköz hosszú távú terrorizmus elleni Száhil projektjét, a két KBVP-missziót (uniós kiképzési misszió a mali hadsereg számára és az EUCAP Száhil), valamint az EFA Afrikai Békekeretén keresztül az AFISMA-misszióhoz nyújtott uniós támogatást.

Niger: 2013 folyamán az Észak-Maliban zajló lázadás és katonai konfliktus miatt fokozódtak a biztonsági veszélyek Nigerben. A helyzetet tovább súlyosbította, hogy az elmúlt évek folyamán csak Líbiából a becslések szerint 250 000 gazdasági migráns, köztük egykori harcosok és zsoldosok érkeztek Nigerbe. A Stabilitási Eszközből nyújtott, Niger és Mali északi régióinak biztonságára és stabilizálására irányuló meglévő támogatásra építve további támogatásról állapodtak meg, hogy segítséget nyújtsanak az önkormányzati rendőrséghez, a jövedelemtermelő tevékenységekhez, valamint a regionális és országos hatóságok által elindított, a békét és megbékélést célzó kezdeményezésekhez. Ezek az intézkedések hozzájárulnak a Száhil övvel kapcsolatos uniós stratégia célkitűzéseinek megvalósításához, kiegészítik az uniós fejlesztési támogatást és humanitárius segítyt, továbbá szinergiát teremtenek a KBVP EUCAP Száhil Niger missziójával.

Közép-afrikai Köztársaság: A 2013. márciusi államcsínyt követően a helyszínen kialakult új helyzetet figyelembe véve kiszélesítették a Stabilitási Eszköz keretében a Közép-afrikai Köztársaságban végzett tevékenységek körét. Ezt a következők révén érték el: támogatási csomagot nyújtottak a polgári biztonsági erőknél, ami a későbbiekben a biztonsági ágazat reformjával kapcsolatos átfogó erőfeszítéseket is elősegítheti; támogatták a médiát, hogy Banguiban és a tartományokban objektív és a konfliktusrendezést előmozdító, átfogó információk álljanak rendelkezésre; emberi jogi megfigyelő missziókat küldtek a helyszínre; valamint a civil társadalmi erőfeszítések révén ösztönözték a közösségek közötti párbeszédet.

Elefántcsontpart: A kormány lefegyverzésre, leszerelésre és újrabeilleszkedésre (Disarmament, Demobilisation, Reintegration – DDR) vonatkozó 2012-es politikáját végrehajtó nemzeti hatóság létrehozását követően az Unió a Stabilitási Eszköz intézkedései révén támogatást nyújtott, amely a következőket foglalta magában: kapacitásépítés és technikai segítségnyújtás, ideértve a leszerelt volt harcosok orientálását és felkészítését a újrabeilleszkedésre; támogatás hozzávetőleg 5 000 korábban leszerelt harcos gazdasági és szociális újrabeilleszkedéséhez, ezzel párhuzamosan pedig segítségnyújtás a befogadó közösségek számára, hogy kedvező környezetet teremtsenek az újrabeilleszkedéshez; valamint a DDR program szoros és rendszeres nyomon követése annak biztosítása érdekében, hogy a részvételen alapuló megközelítés a befogadó közösségek és a volt harcosok igényeit egyaránt kielégítse.

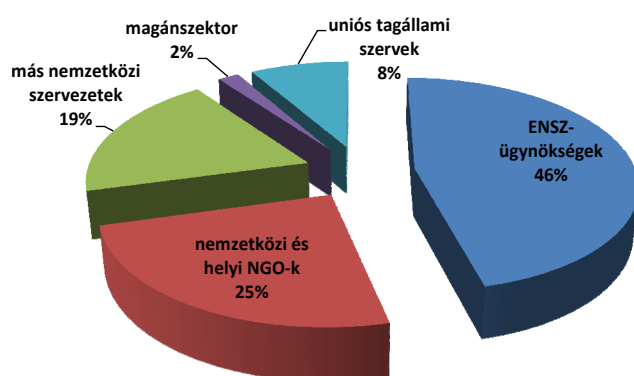
Burma/Mianmar: A békefolyamathoz nyújtott korábbi és még mindig folyamatban lévő támogatáson – többek között a mianmari békeközpont 2012-es létrehozásán –, valamint az elnöki hivatal és Ang Szán Szu Csi részéről történt megkeresésen felül, továbbá a Külügyek Tanácsának 2013. áprilisi következtetéseivel összhangban az Unió kapacitásépítési támogatást kezdeményezett a mianmari rendőri erők számára, hogy javítsák az emberi jogok rendőrök általi tiszteletben tartását, valamint a rendőri erők elszámoltathatóságát és professzionalizmusát a tömegkezelés és a közösségi rendészet területén.

6.2. Kik vettek részt a Stabilitási Eszköz válságreagálási intézkedéseiben?

Az intézkedéseket az uniós intézményekkel és tagállamokkal, valamint különféle partnerekkel, így például a civil társadalommal, a közigazgatásokkal, harmadik országokkal és másokkal szoros együttműködésben készítették elő. Az uniós küldöttségek kulcsszerepet játszanak a korai előrejelzésben, valamint a reagálás kezdeti koncepcióinak és lehetőségeinek kidolgozásában. Az új intézkedések nagyobb részének végrehajtását 2013-ban is „továbbadták”⁷ az érintett helyszíneken működő uniós küldöttségeknek, amelyek helyi igényekkel és követelményekkel kapcsolatos ismeretei nélkülözhetetlenek a tevékenységek sikeréhez. Ez lehetővé teszi hogy a szerződéseket időben megtárgyalják a végrehajtó szervekkel, és hogy a gyakran érzékeny projektek végrehajtását a helyszínen kövessék nyomon. Ennek eredményeként a Stabilitási Eszköz 2013. évi tevékenysége során a kötelezettségvállalások 62 %-áért és a kifizetések 80 %-áért az uniós küldöttségek feleltek.

Az alábbi 4a. és 4b. ábra a Stabilitási Eszköz 3. cikk szerinti válságreagálási intézkedéseinek végrehajtásával foglalkozó partnerek körét mutatja 2007-től 2013-ig. A lehetséges végrehajtó partnerek körét gyakran az adott szervezetek vagy szereplők határozzák meg, mivel olyan szakértelemmel rendelkeznek, valamint az egyes országokban való jelenlétük annyira erős, hogy kiépült megbízható helyi hálózataikon keresztül gyors reagálásra képesek a Stabilitási Eszköz működését övező változékony körülmények közepette. Az ENSZ-család továbbra is jelentős végrehajtó partnernek számít, csakúgy, mint a nem kormányzati szervezetek. Ezenfelül 2013-ban a tagállami ügynökségekkel is fokozódott az együttműködés.

4a. ábra: A Stabilitási Eszköz válságreagálással kapcsolatos végrehajtó partnerei, 2007–2013 (finanszírozási juttatás szerint)

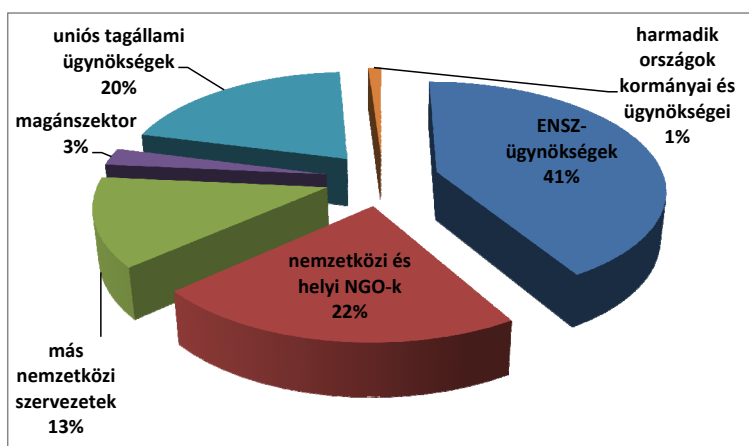

⁷

Az uniós források felhasználásáért vállalt jogi és pénzügyi felelősséget, ideértve a szerződések aláírásának és adott esetben azok módosításának hatáskörét az Európai Bizottság brüsszeli központja az érintett uniós küldöttségre ruhazza át.

4b. ábra: A Stabilitási Eszköz válságreagálással kapcsolatos végrehajtó partnerei, 2013 (finanszírozási juttatás szerint)

7. TÁMOGATÁS AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS STABIL FELTÉTELEINEK KERETEIN BELÜL (A STABILITÁSI ESZKÖZRŐL SZÓLÓ RENDELET 4. CIKKE)

A 4. cikk alapján, vagyis stabil együttműködési feltételek mellett nyújtott támogatások esetében a Bizottság biztosítja az éves programozás előkészítését és a támogatás kezelését. A Stabilitási Eszköz 2013-as éves cselekvési programjait a következő ütemezésben fogadták el: a 4. cikk 1. és 2. pontja szerinti programot 2013 júliusában⁸, míg a 4. cikk 3. pontja szerinti programot 2013 márciusában. Az ezen éves jelentéshez csatolt II. számú bizottsági szolgálati munkadokumentum részletesen bemutatja az egyes cikkek szerinti tevékenységek végrehajtásával kapcsolatos aktualizált információkat.

7.1. A biztonság és védelem elleni fenyegetések (a Stabilitási Eszközzel szembeni 4. cikkének 1. pontja)

A régiókon átnyúló fenyegetésekkel összefüggésben kidolgozott programok a kapacitásépítésre összpontosítanak, szoros együttműködésben a kedvezményezett országokkal. A biztonsági kapacitásokat jellemzően nemzeti és regionális szinten erősítik azzal a céllal, hogy hatékony globális és régiókon átnyúló együttműködést tegyenek lehetővé.

2013-ban 74 millió EUR-t kötöttek le, a kifizetések összesen körülbelül 44 millió EUR-t tettek ki. 2013 végére a szakértői támogatási eszköz⁹ keretében az uniós tagállamok félállami és állami szervezeteinek több mint 100 szakértője bocsátotta rendelkezésre szakismeretét és szaktudását, továbbá technikai inputot nyújtott a Stabilitási Eszköz intézkedéseinek azonosításához és részletes tervezéséhez. Ez magában foglalta a 2013-as éves cselekvési programot, valamint elősegítette a korábbi éves cselekvési programokban elfogadott fellépések teljes körű végrehajtását. A következő szakaszokban bemutatjuk az érintett területeken megvalósított kiemelkedő tevékenységeket:

- **A kokainútvonál-program** (2009 óta 35 millió EUR) 38 afrikai (főleg nyugat-afrikai), latin-amerikai és karibi országra terjed ki, és az útvonal teljes hosszán

⁸ A 2013. december 23-án jóváhagyott éves cselekvési program módosított változata.

⁹ A szakértői támogatási eszköz keretszerződés az uniós tagállamok állami vagy félállami szervezeteinek szakértőit veszi igénybe. 2008 óta 17 tagállamban működő kb. 60 szervezet szakértői több mint 100 missziót hajtottak végre.

támogatja a szervezett bűnözés és a kábítószer-kereskedelem elleni küzdelemhez szükséges partnerországi kapacitásokat, kiemelt figyelmet fordítva a tiltott kábítószer-kereskedelem megakadályozására, a pénzmosás elleni küzdelemre és az információk megosztására. Két új szerződés aláírására került sor, hogy az elkövetkező három évben új afrikai és latin-amerikai országokra terjesszék ki az AIRCOP-projekt földrajzi hatályát, valamint hogy a nyugat-afrikai rendőrségi információs rendszer (WAPIS) megkezdhesse működését az első öt kísérleti országban.

- Folytatódott a heroinútvonalon zajló szervezett bűnözés elleni küzdelem is. A **heroinútvonal-program** keretében 15 ázsiai, közép-ázsiai, kaukázusi, fekete-tengeri és nyugat-balkáni országban folytattak idevágó tevékenységeket. A heroinútvonal-program két szakaszból áll, amelyek jelenleg párhuzamosan zajlanak: az egyik egy négy komponensből álló projekt, amely tevékenységeinek középpontjában Afganisztán és Pakisztán áll, a másik pedig három különálló projektet foglal magában. 2013-ban a program második szakaszának keretében két új projekt indult. Az egyik célja, hogy megerősítse a bűnüldöző hatóságok közötti operatív szintű együttműködést, mindenekelőtt Közép-Ázsiában. A másik projekt a heroinútvonal mentén fekvő országokban folyó emberkereskedelem problémájával foglalkozik, tevékenységeinek középpontjában pedig az áll, hogy megerősítse Azerbajdzsán, Bosznia-Hercegovina, a Moldovai Köztársaság és Törökország kapacitásait az adatok és hírszerzési információk gyűjtése, elemzése és szisztematikus megosztása terén.
- A 22 millió EUR összegű költségvetéssel rendelkező, **kritikus tengeri útvonalakra** vonatkozó program 25 part menti országot fed le a szélesebb értelemben (vagyis Délkelet-Ázsiával együtt) vett Indiai-óceánon és a Guineai-öbölben. A tengeri közlekedés biztonságának érdekében a program a tengeren elkövetett kalóztámadások és fegyveres rablások elleni küzdelem révén erősíti ezen országok információmegosztási kapacitásait és tengeri bűnüldözési hatásköreit, valamint a tengerhajózási biztonság egyéb aspektusait.
- Az Európai Unió terrorizmus elleni stratégiájával összhangban 2013-ban is folytatódott a **terrorizmus elleni**, nemzeti és regionális szintű projektek támogatása. A terrortámadásokra adandó válaszokkal, a nyomozási technikákkal, az információgyűjtéssel és -felhasználással, valamint a terrorizmus elleni jogi eljárásokkal kapcsolatos képzés elindításával Maliban érdemben is megkezdődött a Nigert, Malit és Mauritániát célzó „Contre Terrorism Sahel” projekt végrehajtása. A terveknek megfelelően 2014 elején kezdődött egy új projekt a terrorizmusfinanszírozás ellen Afrika szarván és Jemenben, ezzel párhuzamosan pedig szerződést írtak oda egy új, az erőszakos szélsőséges elleni küzdelemmel kapcsolatos projektre Afrika szarván. A Pakisztánnal folytatott együttműködés az erőszakos szélsőséges elleni küzdelemmel kapcsolatban újabb támogatást kapott, amely 2014-ben válik elérhetővé, a Pandzsáb tartomány büntető igazságszolgáltatási rendszerének nyújtott meglévő támogatást kiegészítendő. Az Unió Délkelet-Ázsiában a Stabilitási Eszköz keretében részt vesz egy közös EU–UNODC (az ENSZ Kábítószer- és Bűnügyi Hivatala) terrorizmus elleni kezdeményezésben. A Stabilitási Eszköz keretében a fennálló helyzet feltérképezése révén a Máltán található igazságszolgáltatás és jogállamiság intézetének is támogatást nyújtottak, hogy információszolgáltatás révén járuljanak hozzá az intézet terrorizmus elleni küzdelemmel kapcsolatos jövőbeni munkájához. A nigériai nemzetbiztonsági

tanácsadó hivatalával együttműködésben tanulmány készült a Boko Haramról. Végül pedig kidolgozták az erőszakos szélsőségesség elleni küzdelemre vonatkozó projektek előkészítésével kapcsolatos, az uniós küldöttségek és a tagállami nagykövetségek személyzetének szóló bizottsági képzést. Az első képzést Nairobiban tartották 2013 decemberében, és 2014-ben további képzésekre kerül sor Afrikában és Ázsiában.

- Az Európa Tanáccsal együttműködésben 2013 végén megkezdődött a **számítástechnikai bűnözéssel** kapcsolatos új intervenció végrehajtása. A számítástechnikai bűnözés elleni globális fellépés (GLACY) célja, hogy előmozdítsa a számítástechnikai bűnözésről szóló budapesti egyezményhez való csatlakozást és lehetővé tegye a büntető igazságszolgáltatási hatóságok számára, hogy ezen egyezmény alapján bekapcsolódjanak a számítástechnikai bűnözéssel és elektronikus bizonyítékokkal kapcsolatos nemzetközi együttműködésbe.
- A **kiberbiztonsággal** kapcsolatban kísérleti projektet dolgoztak ki, amely a tervek szerint 2014 elején indult el. A projekt célja, hogy fejlessze a kritikus számítástechnikai infrastruktúrák ellenálló képességét, valamint a nemzetközi standardokkal összhangban előmozdítsa a nemzeti jogalkotást a kiválasztott országokban.
- Azzal a céllal, hogy a nemzeti igazságszolgáltatási, ellenőrzési és büntetőhatóságok hatékonyan tudjanak reagálni a **hamisított gyógyszerek** gyártására és kereskedelmére, a közegészségügyre jelentett veszély kezelése érdekében új intervenciót dolgoztak ki, amellyel kapcsolatban megtörtént a szerződéskötés, és a végrehajtás várhatóan 2014-ben megkezdődik. A projekt keretében biztosítják a műveleteknek a megfelelő nemzeti és szub-/transzregionális szinten történő hatékony végrehajtásához szükséges jogi keretet és kapacitásokat, földrajzilag pedig a projekt Ghánára, Szenegálra, Jordániára, Marokkóra és Kamerunra összpontosul majd, mivel ezen országok politikai elkötelezettséget mutatnak a hamisított gyógyszerek jelentette kihívások kezelése iránt.
- A **kézi- és könnyűfegyverek (SALW) tiltott felhalmozása és kereskedelme** elleni küzdelem érdekében és destabilizáló hatásainak kezelése céljából egy, az UNODC (az ENSZ Kábítószer- és Bűnügyi Hivatala) által végrehajtott kezdeményezés révén több mérföldkőnek számító eredményt is megvalósítottak. Az UNODC az Egyesült Nemzetek keretében létrejött, a nemzetközi szervezett bűnözés elleni egyezmény és annak a lőfegyverekről szóló jegyzőkönyve megerősítését és végrehajtását előmozdító hivatal. Az INTERPOL által végrehajtott iARMS projekt az első szakasz (2011–2012) sikeres lezárását követően a második szakaszába (2012–2013) lépett. Afrikában 2013 júniusában lezárult a kenyai Nairobiban található, kézfegyverekkel foglalkozó regionális központnak nyújtott támogatás első szakasza, és megkezdődött a második szakasz, amely 3 évig tart. Közép-Amerikában a végrehajtás második évébe lépett a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésének közép-amerikai programja (CASAC) javára nyújtott támogatás második szakasza, amelyet a Közép-amerikai Integrációs Rendszer (SICA) Biztonsági Bizottsága hajt végre.

7.2. A vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris (CBRN) anyagokhoz kapcsolódó kockázatok enyhítése (a Stabilitási Eszközlőről szóló rendelet 4. cikkének 2. pontja)

A CBRN-program a véletlen, természeti vagy szándékos, CBRN-nel kapcsolatos problémákból eredő kockázatokat fedi le, és célja a védelmi és biztonsági kultúra javítása a bevált módszerek terjesztése, valamint a biztonsági kérdések fokozott tudatosítása révén. 2010 előtt a különböző területeket külön kezelték.¹⁰ A CBRN-program regionális stratégiával rendelkezik és csak kivételesen foglalkozik kétoldalú projektekkel egyetlen országon belül (a kivételek közé tartozik Afganisztán és Pakisztán a vegyi anyagok, a biológiai biztonság és a biológiai védelem tekintetében).

A CBRN-nel kapcsolatos „kiválósági központok” fokozatosan egységes és integrált platformmá válnak a határellenőrzés/tiltott kereskedelem, az exportellenőrzés, a biológiai védelem és biztonság stb. valamennyi területét érintő fellépések, így többek között a polgári védelmi intézkedések (veszélyhelyzeti tervezés, válságfelkészültség és -reagálás) számára. A kezdeményezést az EKSZ-szel szoros együttműködésben hajtják végre az ENSZ Régióközi Bűnügyi és Igazságügyi Kutató Intézete (UNICRI) segítségével. A kezdeményezés technikai támogatását az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja biztosítja. E kiválósági központok célja, hogy testre szabott segítségnyújtási csomagok kidolgozása révén előmozdítsák a CBRN-nel kapcsolatos kockázatsökkentési politikákat. E politikák jelentős eszközként szolgálnak majd a kapacitásépítéshez és a koherens regionális politikák kidolgozásához, valamint e területen a nemzeti és regionális képességekkel kapcsolatos együttműködés erősítéséhez. Az Unió 2012-ben a következő helyszíneken hozott létre kiválósági központot: Délkelet-Ázsia (Fülöp-szigetek), Délkelet-Európa/Dél-Kaukázus/Ukrajna (Grúzia), Észak-Afrika (Algéria), Afrika atlanti-óceáni régiója (Marokkó), Közel-Kelet (Jordánia), valamint Kelet- és Közép-Afrika (Kenya). 2013-ban a kiválósági központok öt regionális titkársága már működött és további négyet hivatalosan megnyitottak. Ezenfelül kapcsolatot létesítettek közép-ázsiai országokkal és az Öböl-menti Együttműködési Tanács országaival. 2013-ban a Bizottság a kiválósági központok kezdeményezés partnerországaival igényfelmérés és fenyegetettségértékelés kidolgozását kezdte meg, hogy azonosítsák az országok főbb CBRN-igényeit. Az értékeléseket követően nemzeti CBRN cselekvési terveket állítanak össze, hogy segítsék az érintett országok cselekvési prioritásainak meghatározását. A kiválósági központok régióiban a jövőbeni projektmeghatározás ezeken a prioritásokon alapul majd.

Az elindított főbb CBRN-kiválósági központ projektek magukban foglalják a következőket: a Közel-Keleten az ammani kiválósági központ projektet készítette a CBRN-katasztrófák esetén az azonnali beavatkozást végrehajtó polgári személyzet (HAZMAT) képzésére vonatkozóan. Az afrikai atlanti-óceáni régió rabati kiválósági központja a biológiai és kémiai veszélyes hulladékokkal kapcsolatos projektet indított el, amely az afrikai atlanti-óceáni régióból hét partnerországot és Tunéziát foglalja magában. Egy másik, a rabati és a nairobi kiválósági központ vezetésével megvalósuló projekt a partnerországokat segíti majd abban, hogy kiépítsék és megerősítsék a jogalkotást, valamint nemzetközi kötelezettségeik teljesítése érdekében hatékony végrehajtási intézkedéseket dolgozzanak ki. Ebben a projektben kilenc ország vesz részt, és további kilenc ország fejezte ki érdeklődését egy hasonló projektben való részvétel iránt.

---

¹⁰ Például a kettős felhasználású termékek exportjának ellenőrzése, a tiltott kereskedelem, a korábban fegyverekkel foglalkozó szakemberek tudásának békés tevékenységekre való átirányítása, a nukleáris biztonság és üzembiztonság kultúrája.

Az egyéb támogatott területek magukban foglalják a kiválósági központok hálózatával együttműködésben folytatott tevékenységek bizonyos területeit.

- Kibővítették a **kettős felhasználású termékek exportjának ellenőrzésével kapcsolatos tájékoztatási tevékenységeket**, amelynek eredményeképp világszerte több mint 23 országgal valósultak meg sikeres programok. A US EXBS¹¹ exportellenőrzési programmal folytatott együttműködés fokozódott. 2013 júniusában a közös nemzetközi exportellenőrzési tájékoztatásról szóló párbeszédet tartottak Brüsszelben. Úgy határoztak, hogy az Egyesült Államok és az Unió közötti koordináció megerősítésére közös munkacsoportot hoznak létre, hogy az exportellenőrzési tevékenységek végrehajtása során elkerüljék az átfedéseket. Az aktuális fejlemények alapján 2013 második felében kibővítették és megerősítették a Közel-Keleten/Közép-Ázsiában folytatott tevékenységeket. Az exportellenőrzési tevékenységekre vonatkozóan új megközelítést határoztak meg, hogy nagyobb hatást gyakoroljanak az ellenőrzési tevékenységekért felelős helyszíni szereplőkre.
- A felek közötti megerősített partnerség és a társfinanszírozott tevékenységi program alapján tovább folytatódott a **korábban fegyverekkel kapcsolatos területeken alkalmazott, a volt Szovjetunió utódállamaiból származó tudósok és mérnökök átképzésének és alternatív foglalkoztatásának** támogatása az ezzel foglalkozó Tudományos és Technológiai Központon keresztül. Ez az intézmény átalakításon megy keresztül, ami azt jelenti, hogy a célkitűzéseit aktualizálják és a földrajzi hatályát kiszélesítik. A Bizottság és az EKSZ megbízatást kapott a Tanácstól a Nemzetközi Tudományos és Technológiai Központtól szóló megállapodás felülvizsgálatának tárgyalására. A központot Asztanába (Kazahsztán) helyezik át. 2013-ban a Nemzetközi Tudományos és Technológiai Központ felavatta az uniós projekt keretében támogatott regionális biológiai biztonsági és biológiai védelmi központot Dusanbében, valamint megkezdődött több tádzsik és afgán szakértő átképzése, hogy tevékenységeiket békés célokra használják fel. 2013-ban iraki tudósok átírányítására is sor került. 98 radiológiai és nukleáris szakember részesült képzésben, hogy tevékenységeiket a nukleáris létesítmények leszerelésére irányítsák át.
- Közép- és Délkelet-Ázsiában, valamint Észak-Afrikában tovább folytatódtak a **CBRN-anyagok tiltott kereskedelme és a megtévesztő pénzügyi gyakorlatok elleni küzdelemmel kapcsolatos fellépések**. A Nemzetközi Atomenergia-ügynökséggel (NAÜ) egy második szerződés aláírására került sor a biztonsági vizsgálatok során vételezett nukleárisanyag-minták elemzésével foglalkozó, az ausztriai Seibersdorfban található új NAÜ-laboratóriumhoz való hozzájárulás érdekében. Ezenfelül Thaiföld, Kambodzsa, Laosz, a Fülöp-szigetek és a Kongói Demokratikus Köztársaság részesült támogatásban a radiológiai és nukleáris anyagok felderítéséhez.
- Az Unió déli és keleti szomszédságában az EpiSouth projekt eredményének végrehajtásán keresztül az Unió szomszédságára vonatkozó, a biológiai biztonsággal és a biológiai védelemmel kapcsolatos stratégiát indítottak (17 nem uniós partnerország és 10 tagállam bevonásával). Az elsősorban a Földközi-tenger medencéjére korlátozódó EpiSouth-hálózatot kibővítették, így az most már magában

---

¹¹ Exportellenőrzés és a hozzá kapcsolódó határbiztonsági segítségnyújtás.

foglalja Örményországot, Grúziát, Moldovát és Ukrajnát is. Az EpiSouth országhálózatának kiaknázása révén a stratégia keretében 2013 végén négy nagyobb projektet indítottak el. Ezek közül az első és legnagyobb a „MediPIET” projekt, amelynek keretében folytatódik az intervenciók epidemiológusok képzése, így járulva hozzá a szomszédságban az egészség és a biológiai védelem fokozásához. A projekt célkitűzése a fertőző betegségek által a természetre és emberre gyakorolt egészségügyi veszélyek megelőzésével és ellenőrzésével kapcsolatos kapacitásépítés. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) vezetésével megvalósuló második biológiai projekt a megjelenő bakteriológiai betegségeket vizsgálja, és célja, hogy megerősítse a közegészségügyet a megjelenő bakteriális kórokozók (lépfene, tularemia, pestis, tuberkulózis stb.), illetve a mikrobiális felügyeleti hálózatot a lehetséges járványok tekintetében. A Pasteur-intézet vezetésével folyó párhuzamos harmadik projekt, a „Medilabsecure” az embereket és állatokat érintő, megjelenő és újra megjelenő vírusokhoz kapcsolódó kockázatokat követi, valamint kiépíti a rovartudósok hálózatát. A WHO által vezetett negyedik projekt célja, hogy világszerte fokozza az egészségügyi biztonságot azáltal, hogy támogatja az országokat a nemzetközi utazási és közlekedési tevékenységekkel kapcsolatban a tengeri, légi és szárazföldi belépési pontokon előforduló közegészségügyi incidensek megelőzésével, felderítésével, ellenőrzésével és kezelésével kapcsolatos kapacitások bővítésében és megerősítésében. A megközelítés több szektort érint és célja, hogy a minimálisra csökkentse a kórokozók természetes terjedésével vagy szándékos terjesztésével összefüggő kockázatokat.

- Az Unió **2013-ban a szíriai vegyifegyver-készletek leszerelését és megsemmisítését** pénzügyileg támogatta a Stabilitási Eszköz program CBRN-kezdemenyezése révén. A 2013-as éves cselekvési program módosítását követően az Unió 12 millió EUR-t juttatott a Vegyifegyver-tilalmi Szervezet (OPCW) számára a szíriai vegyi fegyvereknek a nemzetközi közösséggel együttműködésben végzett semlegesítéséhez és megsemmisítéséhez.

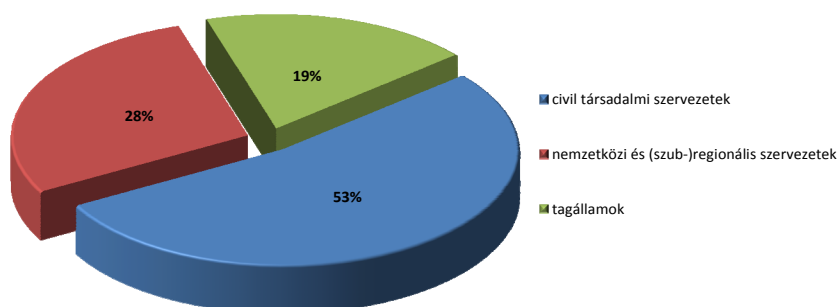
7.3. Válságmegelőzési és válságkezelési kapacitások kiépítése (a Stabilitási Eszközzel szembe fordított 4. cikkének 3. pontja)

2007 és 2013 között 103 millió EUR-t fordítottak mintegy 140 olyan projekt támogatására, amelyek az Unió és partnerei nemzeti, regionális és globális szintű válságmegelőzési és válságkezelési kapacitásainak kiépítésére és megerősítésére irányultak. Az alábbi 5. ábra a 2007–2013 közötti főbb tematikus támogatási területeket, a 6. ábra pedig a végrehajtó partnerek körét mutatja be.

5. ábra: A kapacitásépítési támogatás tematikus területei, 2007–2013 (a Stabilitási Eszközzel szembe fordított 4. cikkének 3. pontja, finanszírozási juttatás szerint)

6. ábra: Végrehajtó partnerek a Stabilitási Eszközzel szembe fordított 4. cikkének 3. pontja szerinti kapacitásépítés tekintetében, 2007–2013 (finanszírozási juttatás szerint)

Az Unió a 2013-as éves cselekvési program keretében 24 millió EUR-t juttatott erre a területre. A következőkben áttekintést adunk a 2013-ban folyamatban lévő projektekhez kapcsolódó főbb eredményekről és hatásokról.

Konfliktusmegelőzés, békeépítés és instabilitás: A civil társadalmi párbeszéd hálózata életképes fórumként szolgál az uniós döntéshozók és a nem állami szereplők között a békeépítés kérdéseiről folytatott párbeszéd tekintetében, és a nem állami szereplők számára lehetőséget nyújt arra, hogy hangot adjanak véleményüknek az Unió szakpolitikai döntéshozatali folyamataiban. 2013 a platform működésének harmadik éve volt. Az év végéig 40 találkozót tartottak, így járulva hozzá a harmadik országokban a civil társadalom és európai partnereik hosszú távú kapacitásainak megerősítéséhez, hogy felkészültebbek legyenek a válságmegelőzés terén.

Közvetítés, párbeszéd és megbékélés: A Stabilitási Eszköz keretében támogatták az ENSZ Politikai Ügyek Főosztályának közvetítői támogató egységét, ennek köszönhetően lényeges segítséget biztosítottak a Közép-afrikai Köztársaságban, Maliban és Szomáliában fennálló, nagy nyilvánosságot kapott válsághelyzetek kapcsán. A nők békefolyamatokban való részvételét fokozták, mégpedig azzal, hogy képzésben részesítettek hat olyan nőt, akiket az ENSZ főtárhelyre közvetítői pozícióba való kinevezésre alkalmas jelöltként nevezett meg, valamint magas szintű szemináriumot tartottak a nemekkel kapcsolatos kérdésekről és az

inkluzív közvetítési folyamatokról. A UNDP-vel együttműködésben a Stabilitási Eszköz keretében a belső közvetítésre és konfliktuskezelésre vonatkozó kapacitások és fenntartható nemzeti mechanizmusok megerősítéséhez is hozzájárultak kilenc kísérleti országban¹².

„A közvetítéstámogatás európai forrásai” (ERMES) a Stabilitási Eszköz új, sokoldalú eszköze, amelynek célja, hogy előmozdítsa a nemzetközi, regionális és/vagy helyi szintű inkluzív békeközvetítési tevékenységekben részt vevő harmadik felek számára biztosított technikai segítség rugalmas és gyors nyújtását, és ezáltal megfelelő feltételeket teremtsen a nők, a fiatalok és más sebezhető csoportok számára, hogy kifejezhessék véleményüket a konfliktushelyzetekben.

Nők, béke és biztonság, valamint gyermekek: A Stabilitási Eszköz keretében továbbra is támogatták az 1325. sz. ENSZ BT-határozat végrehajtását, mégpedig a nők békeépítési és konfliktust követő tervezésben való részvételének erősítésével foglalkozó, a UN Womennel közös projekten keresztül Koszovóban¹³, Libériában és Kelet-Timorban. Koszovóban több száz férfi, nő és fiatal vett részt a megbékélési párbeszédben, amelynek során konkrét ajánlások születtek például a nemek közötti egyenlőségről szóló jogszabályra, a nők foglalkoztatására és a lányok oktatására vonatkozóan. Emellett megállapodás született a nagyobb koszovói médiaszolgáltatókkal arról, hogy műsoraikban foglalkozzanak a nőket, a békét és a biztonságot érintő témákkal. Ezen túlmenően 17 országban és 3 régióban¹⁴ a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos kérdések széles körére kiterjedő helyi pályázati felhívások kiemelt témája volt a nők, a béke és a biztonság.

Korai előrejelzés és helyzetismeret: A Stabilitási Eszköz keretében nyújtott támogatás lehetővé tette a kelet-timori Belun nevű civil társadalmi szervezet számára, hogy létrehozza és továbbfejlessze a legjobbak között számon tartott korai előrejelző és a korai reagálási rendszert, így sikeresen járult hozzá a helyi konfliktuspotenciál és a feszültségek átfogó enyhítéséhez. A Saferworld és az ICG révén nyújtott támogatás lehetővé tette az országon belüli és a regionális szereplők kapacitásának megerősítését, hogy 32 potenciális konfliktushelyszínnél elemezzék a konfliktuskockázatokat, valamint hogy a korai reagálási intézkedésekre vonatkozó ajánlásokkal együtt magas színvonalú konfliktuselemzést nyújtsanak a szakpolitikai döntéshozóknak és a civil társadalomnak.

Megerősítették a regionális és szubregionális szervezetek korai előrejelző és katasztrófa utáni helyreállítási képességeit, többek között bővítették az Arab Államok Ligájának válságkezelési kapacitását, fejlesztették az Amerikai Államok Szervezete Titkárságának médiafigyelési kapacitását, valamint folytatták az Afrikai Unió szárazföldi korai előrejelző rendszerének támogatását. A Stabilitási Eszköz keretében támogatták az ASEAN és tagállamai vészhelyzetek kezelésére irányuló kapacitásának megerősítését. Ezzel összefüggésben 2013 novemberében tartották a mianmari nemzeti válságkezelő központ jövőbeli személyzetének első képzését, amely egybeesett Catherine Ashton főképviseelőnek/bizottsági alelnöknek a központban tett látogatásával.

Válságkezelésre vonatkozó polgári kapacitás: Az első szakasz 2012-es sikeres lezárását követően 2013 áprilisában újra elindították az „Új európai képzési kezdeményezés a polgári válságkezelésre” (ENTRi) elnevezésű programot. Az év folyamán (átlagosan havonta

¹² Bolívia, Csád, Ghána, Guyana, Maldív-szigetek, Mauritánia, Nepál, Togo és Jemen.

¹³ Ez a megnevezés nem érinti a jogállással kapcsolatos álláspontokat, továbbá összhangban van az 1244 (1999) ENSZ BT-határozattal és a Nemzetközi Bíróságnak a koszovói függetlenségi nyilatkozatról szóló véleményével.

¹⁴ Afganisztán, Bolívia, Bosznia-Hercegovina, Brazília, Csád, Kongói Demokratikus Köztársaság, Salvador, Bissau-Guinea, India, Kirgizisztán, Libéria, Nepál, Nicaragua, Peru, Szenegál, Salamon-szigetek, Jemen, közép-amerikai régió, Dél-Ázsia, Közép-Afrika déli régiója.

egyszer) kilenc célirányos képzést tartottak, amelyek arra irányultak, hogy megerősítsék 210 (uniós és nem uniós országokból származó) olyan munkatárs képességeit, akiket az Unió, az ENSZ, az Afrikai Unió és az EBESZ nemzetközi polgári válságkezelési misszióiba küldtek ki, illetve fognak kiküldeni. A tanfolyamok magukban foglaltak a kiküldést megelőzően nyújtott képzéseket a líbiai, grúzai és koszovói nemzetközi misszió vonatkozásában, valamint olyan témákkal foglalkozó speciális tanfolyamokat, mint például emberi jogok, jogállamiság, közvetítés és mentorálás. Ezenfelül ösztönözték a képzéssel kapcsolatos megközelítések interoperabilitását és összehangolását az ENTRi 13 európai konzorciumi tagja között, valamint 2013 szeptemberében „In Control” címmel gyakorlati kézikönyvet adtak ki a nemzetközi válságmissziókba kiküldött személyzet számára.

Az uniós rendőrségi erők képzésére irányuló program (EUPST) keretében 2013-ban egy-egy nagyobb képzést tartott a spanyol Guardia Civil, a francia Gendarmerie nationale és az olasz Carabinieri, amelyen 42 országból – köztük 19 afrikai országból – 1019 rendőrtiszt vett részt, hogy kiépítsék a nemzetközi rendőrségi missziókban való részvételhez szükséges kapacitást.

Természeti erőforrások és éghajlatváltozás: A földhöz és a természeti erőforrásokhoz kapcsolódó konfliktusok megelőzésére vonatkozó EU–ENSZ partnerség keretében tovább erősítették az afrikai Nagy-tavak régiójában működő helyi civil társadalmi szervezetek arra irányuló kapacitását, hogy megértsék a konfliktusok dinamikáját és konfliktusérzékeny megoldásokat dolgozzanak ki a természeti erőforrások kezeléséhez kapcsolódó vitás kérdésekre. A környezetvédelmi és biztonsági kezdeményezés (ENVSEC) „Éghajlatváltozás és biztonság Kelet-Európában, Közép-Ázsiában és a Kaukázus déli részén” elnevezésű projektje keretében stratégiai keretet dolgoztak ki a Dnyeszter folyó medencéjének az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodására vonatkozóan.

Korai helyreállítás, PCNA/PDNA: Szeptemberben „Az együttműködés erősítése instabil és konfliktus sújtotta országokban” címmel a konfliktus és katasztrófa utáni igényfelmérésekkel (PCNA/PDNA) foglalkozó képzést tartottak, amelyen részt vett az EU és az ENSZ központi, illetve helyi személyzete.

Lefegyverzés, leszerelés és újrabeművelés, valamint a biztonsági ágazat reformja: Az Afrikai Uniónak a biztonsági ágazat reformjával kapcsolatos kapacitását az ENSZ Projekttámogatási Hivatala (UNOPS) által végrehajtott közös EU–ENSZ projekt keretében erősítették meg. Három, a biztonsági ágazat reformjára vonatkozó műveleti útmutatót vitattak meg egy novemberi, Addisz-Abeában tartott műhelytalálkozón, amelyen részt vettek a regionális gazdasági közösségek és a civil társadalom képviselői.

A Stabilitási Eszkörről szóló rendelet hétéves programozási ciklusának végén külső értékelőket bíztak meg, hogy értékeljék a Stabilitási Eszkörről szóló rendelet 4. cikkének 3. pontja szerinti válságfelkészültségi komponens projekteredményeinek hatását a 2007–2013 közötti időszakban. Az értékelés során arra a következtetésre jutottak, hogy a Stabilitási Eszköz válságfelkészültségi komponense nélkülözhetetlen részét képezi az átfogó uniós béke-, biztonsági és fejlesztési architektúrának, ezért teljes mértékben be kell ágyazni ebbe a struktúrába. Azt is megállapították, hogy a komponens lehetővé teszi az Unió számára a konfliktusok legtagabb értelemben való kezelését, az egyedi projektek pedig kibővítették vagy megerősítették a szervezeteknek a békeépítési erőfeszítések támogatására és a „szakemberek közössége” koncepció megerősítésére rendelkezésre álló kapacitását. A korlátozott költségvetés ellenére a támogatott fellépések hozzájárultak a növekedéshez, a békével és biztonsággal, valamint a közvetítéssel és párbeszéddel kapcsolatos uniós kötelezettségvállalások teljesítéséhez. A civil társadalomba helyi szinten történő befektetés 26 konfliktus sújtotta országban/térségben elengedhetetlennek bizonyult ahhoz, hogy mintegy 80

projektet az adott országban fennálló helyzethez igazítsanak, valamint annak biztosításához, hogy nemcsak országos, hanem helyi szinten is teljesítsék a prioritásokat és kielégítsék az igényeket. A Stabilitási Eszköz válságfelkészültségi komponensét nagymértékben stratégiai partnerségek megteremtésére használták fel, különösen multilaterális szinten az ENSZ-projektekkel, ami jelentős hatást gyakorolt az Unió és az ENSZ számos szakosított ügynöksége között fennálló kapcsolatokra.

8. KÖVETKEZTETÉS

A Stabilitási Eszköz 2013-ban végrehajtott intézkedései, amelyek kiegészítik az EU földrajzi és tematikus fejlesztési eszközei keretében tett egyéb fellépéseket, a humanitárius segítségnyújtást és a KBVP-missziókat, jelentősen hozzájárultak a konfliktusok megelőzésére, a béke megőrzésére és a válságok kezelésére irányuló uniós erőfeszítésekhez. E tekintetben a Stabilitási Eszköz keretében végrehajtott széles körű beavatkozások révén az Unió jelentős és látható módon reagált számos globális válsághelyzetre.

Figyelembe véve a világ több részén tapasztalható politikai instabilitást és a természeti katasztrófák növekvő számát, mindenképpen azon kell munkálkodnunk, hogy hatékonyabban és eredményesebben alkalmazzuk a rendelkezésre álló uniós eszközöket. Az Uniónak ezzel összefüggésben biztosítania kell, hogy a Stabilitási Eszköz fellépései a válságmegelőzési, -reagálási és békeépítési intézkedések teljes ciklusának részeként valósuljanak meg. A Stabilitási Eszköz egyedülálló reagálási képességet biztosított az Uniónak, és sok esetben kiinduló pontként és katalizátorként szolgált a széles körű uniós válaszok számára, amelyek együttesen alkotják az Unió konfliktusmegelőzésre és a válságreagálásra vonatkozó stratégiai és átfogó megközelítését. Amint az az Unió átfogó megközelítéséről szóló közös közleményben is szerepel: *„[a] béke- és államépítés melletti hosszú távú elkötelezettség, valamint a hosszú távú fenntartható fejlődés alapvető ahhoz, hogy kezelhessük a konfliktusok kiváltó okait és békés, ellenálló társadalmakat alakíthassunk ki. A fenntartható béke és fejlődés általános célkitűzésének kell vezérelnie az uniós reagálást a kezdetektől fogva – az EU rövid távú kötelezettségvállalásait és tevékenységeit is hosszú távú perspektívába kell helyezni.”*¹⁵

2014-ben a Stabilitási Eszköz átadja helyét a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló új eszköznek. Az új eszközről folytatott konzultációk megerősítették, hogy az Uniónak fenn kell tartania és bővítenie kell az ahhoz szükséges kapacitását, hogy gyors és célzott választ tudjon adni a világ más pontjain előforduló válsághelyzetekre, valamint a globális és régiókon átnyúló veszélyekre és megjelenő veszélyekre (a szervezett bűnözés elleni küzdelem, a kritikus infrastruktúra védelme, a terrorizmus elleni küzdelem, a CBRN-nel kapcsolatos kockázatok enyhítése). Az új eszköz egyúttal megerősíti a konfliktusmegelőzés, a békeépítés és a válságfelkészültség központi helyét, felismerve, hogy az Unió korai reagálása gyakran hatékony eszköz lehet annak elkerülésére, hogy a feszültségek válságba torkolljanak.

---

¹⁵ Közös közlemény az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak: Az EU átfogó megközelítése a külső konfliktusok és válságok tekintetében, Brüsszel, 2013.12.11., JOIN(2013) 30 final.